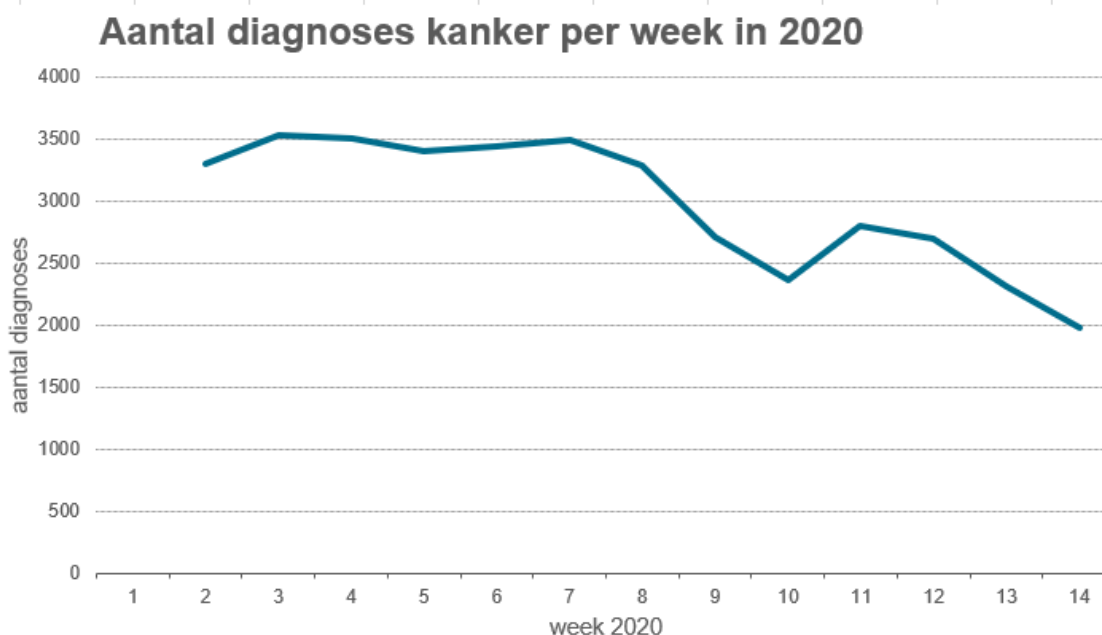

Aan Taskforce Oncologie
Auteur IKNL
Datum 15-04-2020
Onderwerp Update kankerdiagnoses tijdens de COVID-19-epidemie

COVID-19

Als gevolg van de COVID-19-crisis is het aantal nieuwe kankerdiagnoses verder gedaald. Deze daling is zichtbaar in de Nederlandse Kankerregistratie op basis van voorlopige diagnoses uit de landelijke pathologiedatabase PALGA. De daling wordt waarschijnlijk veroorzaakt door uitgestelde huisartsbezoeken en doorverwijzingen alsmede uitstel van diagnostiek in de ziekenhuizen. De opgeschorte bevolkingsonderzoeken sinds 16 maart zullen met enige vertraging waarschijnlijk nog een verdere daling veroorzaken. IKNL monitort de gevolgen van de COVID-19-epidemie op het aantal kankerdiagnoses, behandelpatronen en uiteindelijk ook de behandeluitkomsten.

Daling in aantal diagnoses

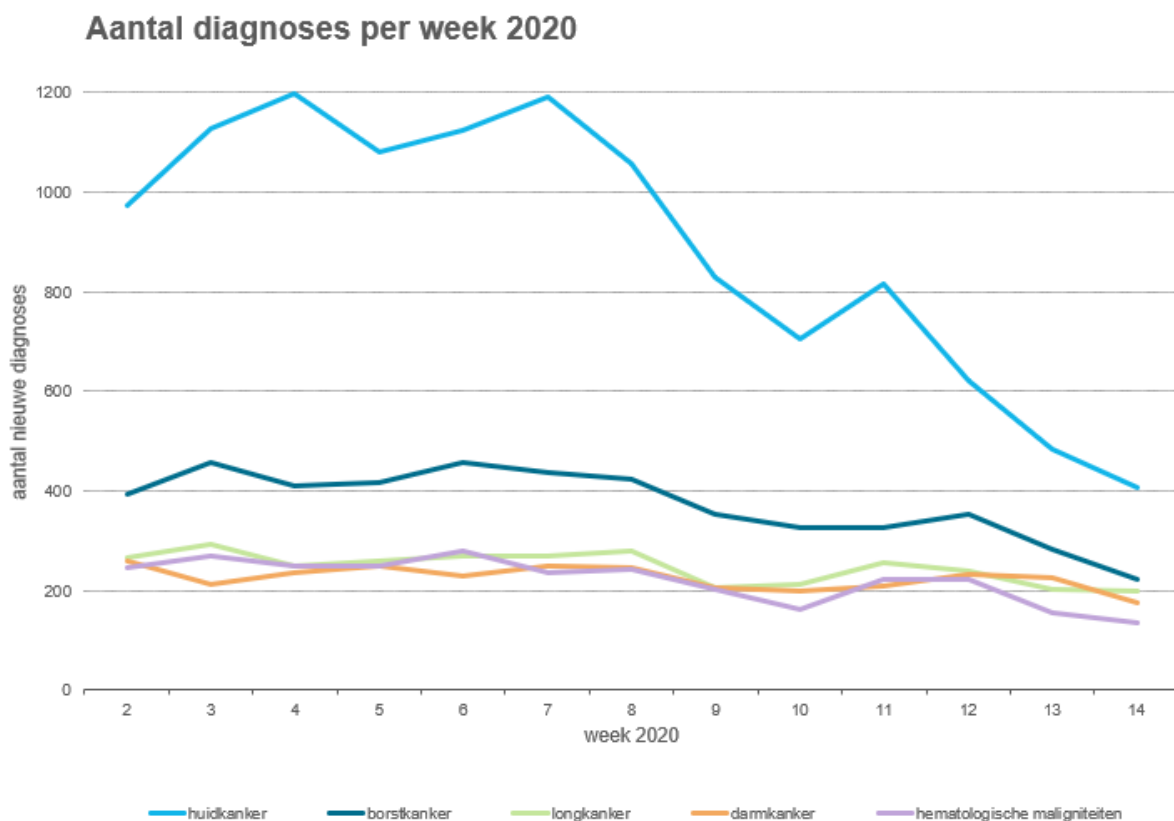
Vanaf week 2 tot en met week 8 was het aantal door PALGA gemelde nieuwe kankerdiagnoses stabiel, rond de 3.500 per week. In week 9 en 10 daalde het aantal kankerdiagnoses sterk, waarna in week 11 en 12 een kleine stijging was. In week 13 en week 14 daalde het aantal diagnoses echter verder. Daarmee is het aantal kankerdiagnoses meer dan een kwart gedaald, in de laatste weken zelfs meer dan een derde.

De daling lijkt veroorzaakt te worden doordat mensen met klachten minder snel naar de huisarts gaan of minder snel worden doorverwezen naar het ziekenhuis. In week 14 en 15 was in diverse media een oproep aan mensen met klachten om zich wel bij de huisarts te melden. Dat zal er hopelijk voor zorgen

dat meer mensen met klachten de huisarts bellen. Ziekenhuizen geven aan klaar te staan voor doorverwijzingen vanuit de huisarts.

Het tijdelijk stopzetten van de bevolkingsonderzoeken voor borst-, baarmoeder- en darmkanker op 16 maart (week 12) is te kort geleden om effecten hiervan te kunnen zien. Meestal zit er namelijk twee tot vier weken tijd tussen het bevolkingsonderzoek en de pathologische bevestiging van de tumor. Vanaf week 14 zou het eerste effect van het tijdelijk stopzetten van de bevolkingsonderzoeken op het aantal diagnoses zichtbaar kunnen zijn. Het is nu nog onduidelijk of de daling in week 14 bij borstkanker en darmkanker hiermee samenhangt omdat er ook bij andere kankersoorten in week 14 een verdere daling zichtbaar is.

De grootste daling wordt gezien bij huidkanker, namelijk een gemiddelde afname van ruim 40%. In de laatste twee weken was de afname zelfs >50% (exclusief basaalcelcarcinoom). Andere diagnoses met een grote daling zijn borstkanker en hematologische maligniteiten (beide -27%) en urologische tumoren (-23%). Het aantal diagnoses longkanker is gedaald met ongeveer een kwart en het aantal diagnoses darmkanker is gedaald met ongeveer een vijfde. Bij gynaecologische tumoren is de daling verwaarloosbaar (-4%).

Monitoring

Niet alleen diagnoses zijn uitgesteld, maar er zijn ook maatregelen in de behandeling getroffen, waarbij geadviseerd is ingrijpende behandelingen die druk leggen op de capaciteit in de zorg of de IC, of behandelingen waar de afweer van de patiënt wordt beïnvloed (bijvoorbeeld chemotherapie) uit te stellen of aan te passen (bijvoorbeeld minder radiotherapie). De gevolgen van de COVID-19-crisis op het aantal kankerdiagnoses, behandelpatronen en uiteindelijk ook de uitkomsten zal IKNL monitoren in opdracht

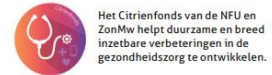
van en in afstemming met de Nederlandse Zorgautoriteit. Met overzichten vanuit de Nederlandse Kankerregistratie draagt IKNL bij aan het in kaart brengen van uitgestelde oncologische zorg.

Voorlopige diagnoses

De huidige cijfers betreffen voorlopige diagnoses uit het Pathologisch-Anatomisch Landelijk Geautomatiseerd Archief ([PALGA](#)). Bij een vermoeden op kanker wordt vaak een biopt of een cytologische punctie genomen op basis waarvan de patholoog beoordeelt of er sprake is van kanker. Bij een deel van de kankerpatiënten wordt de diagnose pas gesteld als na een operatieve ingreep tumorweefsel naar de patholoog wordt gestuurd. Bij 5-10% van de patiënten wordt geen biopt, punctie of operatie gedaan. Deze zogeheten 'klinische diagnoses' worden pas later door de ziekenhuizen aan de Nederlandse Kankerregistratie aangeleverd en zijn in deze voorlopige cijfers nog niet meegenomen.

Beperken van de impact

Wekelijks rapporteert IKNL deze cijfers aan de Taskforce Oncologie. De partijen die hierin vertegenwoordigd zijn, zetten zich in om samen de impact van de coronacrisis voor patiënten met kanker zoveel mogelijk te beperken. De Taskforce Oncologie wordt gevormd door de Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties (NFK), Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ), de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU), het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG), de Stichting Oncologische Samenwerking (SONCOS) (die de Federatie Medisch Specialisten, FMS, vertegenwoordigt) en Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL).

De cijfers over het beloop van het aantal kankerdiagnoses worden elke woensdag bijgewerkt. www.iknl.nl/covid-19

Toelichting

Prof.dr. Thijs Merx is bereikbaar voor toelichting, t.merkx@iknl.nl of 06 20631641. Voor afstemming rondom eventuele persvragen neem contact op met Akke Albada, woordvoerder IKNL via 06 18 41 86 67 of a.albada@iknl.nl.